

RECHTSPERSOON VOOR HET WOONINITIATIEF IN BLADEL.

Inleiding

In ons land kennen we 16 miljoen mensen, die allerlei dingen kunnen doen, zoals boodschappen doen, een huis huren of kopen, werken en nog veel meer dingen die u en ik , en onze kinderen dagelijks doen.

In juridische termen vertaalt kennen we in ons land dus 16 miljoen natuurlijke personen, die aan het rechtsverkeer deelnemen en doorlopend overeenkomsten sluiten, zoals het aangaan van een overeenkomst voor de aankoop van een brood of een krop sla.

Naast die 16 miljoen natuurlijke personen zijn er ook vele duizenden rechtspersonen, die eveneens kunnen deelnemen aan het rechtsverkeer en dus rechtshandelingen kunnen verrichten.

Wat is dat nu, een rechtspersoon ?

Een rechtspersoon is een juridische constructie / structuur, die –net als natuurlijke personen- kan deelnemen aan het rechtsverkeer en allerlei rechtshandelingen kan verrichten en die daarvoor als rechtspersoon juridisch aansprakelijk is.

Daarbij kun je denken aan het maken van afspraken, het aangaan van overeenkomsten, het openen van een bankrekening, het geven of ontvangen van subsidies e.d.)

In ons Nederlands recht kennen we diverse soorten rechtspersonen: publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen en als aparte categorie kennen we ook nog de kerkgenootschappen.

Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn overheidsinstanties, zoals staat, provincies, gemeenten, waterschappen e.d.

Daarnaast kennen we in ons land (momenteel) ook een zevental privaatrechtelijke rechtspersonen, te weten: n.v.'s, b.v.'s, personenvennootschappen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, verenigingen en stichtingen .

Voor ons doel, het regelen en behartigen van een aantal zaken rondom huisvesting en wonen van onze kinderen, is het in het leven roepen van een rechtspersoon handig, want:

- Een rechtspersoon geeft garantie voor continuïteit op wat langere termijn;
- Een rechtspersoon draagt de financiële verantwoordelijkheid;
- Subsidiegevers, sponsors of woningbouwcorporaties willen graag een contract- of gesprekspartner met een juridische status in plaats van “enkele ouders”.
- Afhankelijk van de gekozen rechtsvorm kan ook de aansprakelijkheid worden beperkt.

Voor ons doel kunnen we ons beperken tot de stichting en de vereniging.

En het aardige daarvan is, dat u , welke van deze twee rechtspersonen u ook kiest, niet echt een verkeerde keus maakt. In de praktijk zie je, dat voor wooninitiatieven zowel de stichtingsvorm (iets meer) als de verenigingsvorm wordt gehanteerd

Ze zijn namelijk beide prima te gebruiken, maar er zijn uiteraard wel verschillen.

Het is maar net aan welke zaken u de voorkeur geeft, of waar u accenten wilt leggen.

De stichting

Wat is een stichting ?

De stichting is een rechtspersoon zonder leden. In wezen is een stichting een vermogen om een statutair bepaald doel te realiseren. Foundation / fonds.

Essentieel voor een stichting is, dat ze wordt opgericht voor bepaalde (maatschappelijke) activiteiten of een ideëel doel .

Enkele vereisten/kenmerken:

1. De stichting wordt opgericht bij notariële akte, moet in Nederland haar zetel hebben en moet worden ingeschreven bij de Kamer van koophandel
2. De stichting mag geen leden hebben; in de stichtingsakte wordt bepaald, wie de bestuurders zijn en hoe die in het vervolg zullen worden benoemd.
3. Het besturen van de stichting is in beginsel een autonome bevoegdheid van het bestuur. Bestuurders zijn slechts hoofdelijk aansprakelijk voor schulden, als er sprake is van wanbestuur of verwijtbare nalatigheid.
4. Het doel , waarvoor de stichting is opgericht, moet een geoorloofd doel zijn;
5. De stichting mag geen uitkeringen doen aan de oprichters of personen, die deel uitmaken van de stichting; wel aan anderen, maar dan de moeten die uitkeringen een sociale of ideële strekking hebben. Bij ontbinding of opheffing van een stichting mogen eventuele baten dan ook alleen maar aangewend worden voor doelen, die zoveel mogelijk in overeenstemming zijn met het doel van de stichting. (Dode hand)

De vereniging

De stichting is een rechtspersoon met leden.

Ook een vereniging moet voor een bepaald doel zijn opgericht.

Enkele vereisten/kenmerken:

1. Een vereniging hoeft niet per se bij notariële akte te worden opgericht, maar heeft dan geen volledige rechtsbevoegdheid en ook zijn de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele schulden.
2. Een vereniging, waarvan de statuten zijn opgenomen in een stichtings- / oprichtingsakte, wordt ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.
3. Het doel van een vereniging moet een geoorloofd doel zijn en mag niet enkel bestaan uit het behalen van onder de leden te verdelen winst. Overigens, als een vereniging besluit om zichzelf op te heffen, kan ze wel besluiten een eventueel batig saldo te verdelen onder de leden.
4. Een vereniging kent (minimaal) een bestuur, dat bestuurt en de vereniging vertegenwoordigt, en een algemene ledenvergadering met alle overige bevoegdheden zoals: het ontslaan en benoemen van bestuurders, het goedkeuren van de jaarstukken, bevoegdheid tot statutenwijziging e.d.
5. Wezenlijk voor het lidmaatschap van een vereniging is het hebben van zeggenschap, hoewel dat soms erg betrekkelijk is (bv ANWB)
6. Aan het lidmaatschap van een vereniging zijn naast rechten(zie zeggenschap) ook verplichtingen verbonden, zoals het betalen van bijdragen/contributies.

Een stichting of vereniging kan afhankelijk van de doelstelling en statutaire bepalingen over aanwending van het saldo bij een eventuele opheffing, door de belastingdienst worden toegelaten en aangemerkt als charitatieve instelling in de zin van artikel 24 van de Successiewet. Aan een dergelijke stichting of vereniging kunnen giften worden gedaan die voor particulieren en bedrijven veelal aftrekbaar zijn en over aan deze vereniging of stichting gedane schenkingen behoeft dan sinds 1 januari 2006 geen schenkings- of successierecht meer te worden betaald.

Wat te kiezen?

Het belangrijkste verschil tussen een vereniging en een stichting zit vooral in het feit dat een stichting een rechtspersoon is die een bepaald doelvermogen beheert, bestuurd wordt

door een autonoom bestuur en geen leden kent, terwijl een vereniging doorgaans wordt opgericht voor het verrichten van een continue activiteit en daarentegen wel leden kent. De structuur van een vereniging wordt daarom doorgaans als wat democratischer ervaren (elk lid van de vereniging kan zijn stem laten horen) dan een stichting waarvan in principe het bestuur het enige besluitvormend orgaan is. Als je als wooninitiatief besluit om een stichting op te richten, hebben degenen, die niet in het bestuur zitten, formeel dus ook niets te zeggen.

En voor wie nu al ver vooruit wil kijken, is een tweede belangrijk verschil gelegen in de bestemming van een eventueel batig saldo bij opheffing van de vereniging of van de stichting.

Alvorens een keus te maken voor een vereniging of een stichting moeten we het dus eens zijn over

- de doelomschrijving (“wat willen we precies”)
- de vraag hoe we aankijken tegen structuur- en organisatieaspecten als continue betrokkenheid en formele zeggenschap.

Doelomschrijving:

In de praktijk komen we (onder meer) de volgende doelstellingen tegen voor wooninitiatieven:

1. “ het realiseren en in standhouden van een kleinschalige woonvoorziening voor mensen met een verstandelijke beperking, het doen verlenen van de voor de bewoners benodigde zorg en het bevorderen van het welzijn van de bewoners, alles in de ruimste zin van het woord” (doelomschrijving stichting)
2. “het bevorderen, realiseren en in standhouden van zelfstandige woonvoorzieningen ten behoeve van mensen met een verstandelijke handicap en het verlenen van bemiddeling bij het verwerven van de nodige zorgverlening op medische en/of sociaal gebied” (doelomschrijving stichting)
3. “Het voorzien in de woonbehoefte en de verzorging van personen, die daartoe zelf niet goed in staat zijn, dit alles zonder winstoogmerk (doelomschrijving stichting)
4. “De vereniging heeft ten doel het realiseren en in stand houden van een woning en zorg, zodat (meervoudig) gehandicapte kinderen van de leden van de vereniging kleinschalig kunnen wonen. “

Van belang is te formuleren wat we ons als doel voor ogen hebben en dus ook wat we niet willen.

Wat je in de praktijk ziet, is dat de doelomschrijvingen voor wooninitiatieven in stichtings- of verenigingsvorm, inhoudelijk niet zoveel van elkaar verschillen.

Structuur- en organisatieaspecten.

Naast de vraag wat we willen (doelomschrijving) speelt ook de vraag hoe we willen werken.

Als we naar de structuur van een vereniging kijken, dan zien we dat een vereniging leden kent om iets met elkaar te ondernemen.

De eerste vraag daarbij is : wie zijn de leden ? Zijn dat de ouders, de bewoners of hun wettelijke vertegenwoordigers (curator, mentor of bewindvoerder) ? of kunnen het ook broer of zus zijn ?

In ieder geval wordt van een lid verwacht, dat die contributie betaalt en het statutaire doel van de vereniging onderschrijft en, zoals ik ook ergens in een verenigingsstatuut aantrof, de verplichting om het hele PGB en alle overige vergoedingen ter beschikking van de vereniging te stellen.

Daarnaast heeft elk lid via de Algemene Ledenvergadering (ALV) stemrecht en oefent dus, ook formeel, rechtstreeks invloed uit op het beleid. Ook kunnen leden door de ALV worden geschorst of geroyeerd.

De stichting kent een bestuur, dat (exclusief) de zeggenschap heeft. Het aantal bestuursleden kunnen we zelf bepalen bij de oprichting; De samenstelling van het bestuur kunnen we ook zelf regelen. Bij wijzigingen kan dat aan het bestuur worden overgelaten, maar er is ook een mogelijkheid om een ouder- of vertegenwoordigersraad en een bewonersraad statutair in het leven te roepen en om die de bevoegdheid te geven tot het doen van een voordracht. (kan al dan niet bindend) .

De genoemde raden kunnen adviesbevoegdheid krijgen over b.v. voorgenomen besluiten m.b.t. zorg- en huisvestingscontracten, wijziging van de statuten en de vaststelling van de jaarstukken.

Het verschil met het lidmaatschap van een vereniging zit dan in de *formele zeggenschap*. Een ander verschil is, dat het werken in stichtingsverband wat slagvaardiger kan zijn dan in verenigingsverband, waarvoor een algemene ledenvergadering of jaarvergadering bijeen geroepen moet worden.

Wat meespeelt is de omvang van het initiatief en uiteraard de vraag hoe intensief u zelf in de komende jaren, en misschien wel de rest van uw leven, bij het wonen en zorgen van uw kind betrokken wilt blijven.

De vraag is of je voor een ouderinitiatief van pakweg 10 ouders een vereniging zou moeten gaan oprichten en in stand houden. Gegeven dit beperkte aantal en de meest gangbare (zie boven) en gehanteerde doelomschrijvingen, vind ik zelf de stichtingsvorm meer geëigend, te meer ook omdat er een mogelijkheid is om met een raad van toezicht en met commissies alle ouders, ook in een stichting, een rol te laten vervullen.

Is het wooninitiatief groter, of wil iedereen heel lang heel directe zeggenschap, dan is wellicht de verenigingsvorm meer geëigend.

Slot.

Over het verschil tussen verenigingen en stichtingen zijn door tal van hooggeleerde heren boeken volgeschreven. Ik zal u daarmee niet verder vermoeien.

Er zijn zoals gezegd- uiteraard verschillen tussen een verenigingsvorm en een stichtingsvorm, maar in de praktijk kunnen in beide varianten de ouders een ruime betrokkenheid krijgen.

Het is dan vooral een kwestie van beleving hoe je aankijkt tegen met name het lidmaatschap van een vereniging en de daaraan verbonden formele zeggenschap.

Bij ons wooninitiatief hebben wij gekozen voor de stichtingsvorm, waarbij een rol is weggelegd voor een raad van toezicht. Daarbij moet je dan wel goed afspreken, wat je als ouders zou willen, wat de stichting zou moeten doen en welke bemoeienis je als ouders ook na realisatie met het project willen houden.

Daarnaast kunnen we betrokkenheid van niet in het bestuur zittende ouders waarborgen door een raad van toezicht of ouderraad (met adviesbevoegdheden) statutair in het leven te roepen en kunnen we ook de bewoners een rol geven middels een bewonersraad, die het bestuur adviseert over zaken, die de bewoners rechtstreeks aangaan (wonen, zorg, welzijn) .

In de beginfase, althans, dat is mijn ervaring, willen de ouders allemaal heel intensief bij het project betrokken zijn. Maar willen we dat ons hele leven blijven ? En realiseer je ook, dat over pakweg dertig jaar we er wellicht niet meer zijn. Dan moet het wooninitiatief

gecontinueerd worden, waarbij dan naar mijn oordeel de stichtingsvorm iets meer de continuïteit garandeert.

Valkenswaard, 3 oktober 2006

Ted van den Bosch